

HỆ THỐNG TIÊU CHUẨN PHỤC VỤ NỀN KINH TẾ TUẦN HOÀN TẠI VIỆT NAM VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ CHÍNH SÁCH TRIỂN KHAI

Đoàn Thị Thanh Vân

Viện Tiêu chuẩn Chất lượng Việt Nam

Nguyễn Kiều Lan Phương¹

Khoa Kỹ thuật Thực phẩm và Môi trường,
Trường Đại học Nguyễn Tất Thành

Tóm tắt:

Kinh tế tuần hoàn (KTTH) là một khái niệm mới tại Việt Nam, được đề cập lần đầu trong Luật Bảo vệ Môi trường sửa đổi năm 2020. Mặc dù các hoạt động của KTTH đã được phân ánh trong nhiều chiến lược và chính sách phát triển quốc gia, nhưng hiện nay nước ta vẫn chưa có khung tiêu chuẩn quốc gia (TCVN) về KTTH. Vì vậy, xây dựng hệ thống TCVN về KTTH vào thời điểm này là một trong những nỗ lực quan trọng nhằm thiết lập khung TCVN về KTTH cho Việt Nam trong thời gian tới. Mục tiêu của nghiên cứu là đề xuất hệ thống TCVN nhằm phục vụ nền KTTH tại Việt Nam, từ đó, đề xuất một số chính sách triển khai trong lĩnh vực cụ thể. Để đạt được mục tiêu trên, nhóm tác giả đã tổng quan tài liệu về các văn bản, nghiên cứu thực trạng hoạt động tiêu chuẩn hóa, kinh nghiệm quốc tế, và các yêu cầu về hoạt động tiêu chuẩn hóa phục vụ phát triển KTTH ở nước ta. Kết quả của nghiên cứu đã dự thảo được danh mục 65 tiêu chuẩn cần xây dựng và lộ trình thực hiện. Danh mục này sẽ định hướng cho hoạt động tiêu chuẩn hoá trong thời gian tới nhằm phục vụ phát triển KTTH ở Việt Nam. Tuy nhiên, danh mục này mới đưa ra các tiêu chuẩn chung nhất, cần thiết nhất, nhằm tạo ra các khuôn khổ, hướng dẫn, công cụ hỗ trợ. Tùy vào nhu cầu thực tiễn của từng ngành, lĩnh vực, cần nghiên cứu xây dựng danh mục các tiêu chuẩn đầy đủ và chi tiết hơn phục vụ tốt nhất cho ngành, lĩnh vực đó.

Từ khóa: Kinh tế tuần hoàn; Tiêu chuẩn hoá; Danh mục tiêu chuẩn; Khung tiêu chuẩn KTTH.

Mã số: 23013101

NATIONAL STANDARD SYSTEM ON CIRCULAR ECONOMY IN VIETNAM AND PROPOSAL FOR SOME POLICIES

Abstracts:

Circular economy (CE) is a new concept mentioned first in Vietnam's revised Law on Environmental Protection 2020. Although its activities have been regulated in many national development strategies and policies, but there is still no national standard framework for the circular economy in Vietnam. Therefore, the development of a national standard framework on CE at this time is one of the important efforts to establish a national standard framework for Vietnam in the coming years. The objective of the current study is to propose a system of

¹ Liên hệ tác giả: nklphuong@ntt.edu.vn

standards to serve the circular economy in Vietnam, thereby to propose a list of policies to be implemented in specific fields. To achieve the above goal, the authors have reviewed the literature, standardization activities in the knowledge economy in Vietnam, international experiences in the development and application of standards relevant to CE business model, and studied the requirements for standardization activities for the development of the CE in Vietnam. As a result, we have drafted a list of 65 standards that need to be developed and its roadmap for implementation. This list will guide standardization activities in the coming time to serve the development of the CE in Vietnam. However, this list only provides the most general and necessary standards to create a framework, guidelines, and supporting tools organizations. Depending on the practical needs of each industry or field, it is necessary to study and build a list of more complete and detailed standards to best serve that industry or field.

Keywords: *Circular economy; Standardization; List of standards; Framework of CE standards.*

1. Giới thiệu

Theo định nghĩa của ISO 20400:2017, tiêu chuẩn hóa là “hoạt động thiết lập, liên quan đến các vấn đề thực tế hoặc tiềm ẩn, các điều khoản để sử dụng chung và lặp đi lặp lại, nhằm đạt được mức độ trật tự tối ưu trong một khung cảnh nhất định”. Cụ thể, tiêu chuẩn hóa bao gồm các quá trình xây dựng, công bố và áp dụng các tiêu chuẩn. Những cải tiến về tính phù hợp của sản phẩm, quy trình và dịch vụ cho các mục đích sử dụng dự kiến, loại bỏ các trở ngại thương mại và nói lỏng hợp tác công nghệ đều là những lợi thế đáng kể của tiêu chuẩn hóa. Tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật là công cụ và phương tiện quan trọng để bảo đảm duy trì các chuẩn mực xã hội trong các quan hệ kinh tế, thương mại trong nước và quốc tế được khẳng định trong các hiệp định thương mại đa phương và song phương, góp phần nâng cao năng suất, chất lượng, kiểm soát an toàn, vệ sinh, môi trường và bảo vệ sức khỏe con người, động vật và thực vật.

Nền kinh tế hiện nay đang phải đối mặt với tình trạng khai thác tài nguyên quá mức dẫn đến thiếu hụt tài nguyên, cùng với dân số tăng nhanh, biến đổi khí hậu gay gắt đặt ra yêu cầu cấp thiết phải chuyển dịch sang nền kinh tế tuần hoàn. Kinh tế tuần hoàn (KTTH) được coi là mô hình kinh tế đáp ứng yêu cầu giải quyết ô nhiễm môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu, phục vụ mục tiêu phát triển bền vững. Theo Ellen MacArthur Foundation (2013), nền kinh tế tuần hoàn là “một hệ thống công nghiệp phục hồi hoặc tái tạo theo ý định và thiết kế”, xem Hình 1. Từ khái niệm nền kinh tế tuần hoàn của Quỹ Ellen MacArthur, nền KTTH được định nghĩa trong ISO 20400:2017 là một nền kinh tế phục hồi và tái tạo theo thiết kế, nhằm mục đích giữ cho các sản phẩm, linh kiện và vật liệu luôn có giá trị và giá trị sử dụng cao nhất, phân biệt giữa các chu kỳ kỹ thuật và sinh học (ISO, 2017).



Nguồn: Ellen MacArthur Foundation, 2013

Hình 1. Hệ thống kinh tế tuần hoàn

Năm 2018, tổ chức tiêu chuẩn hóa quốc tế ISO đã thành lập Ban kỹ thuật ISO/TC 323 Kinh tế tuần hoàn, Ban có nhiệm vụ tập trung xây dựng các tiêu chuẩn về khung, hướng dẫn, công cụ hỗ trợ và yêu cầu hoạt động của các tổ chức liên quan nhằm tối đa hóa đóng góp của họ cho nền kinh tế toàn cầu vì mục tiêu phát triển bền vững. Hiện có 6 dự thảo tiêu chuẩn đang được xây dựng gồm: ISO/DIS 59004, Kinh tế tuần hoàn - Thuật ngữ, nguyên tắc và hướng dẫn thực hiện; ISO/DIS 59010, Kinh tế tuần hoàn - Hướng dẫn về chuyển đổi mô hình kinh doanh và chuỗi giá trị; ISO/DIS 59020, Kinh tế tuần hoàn - Đo lường và đánh giá tính tuần hoàn; ISO/CD TR 59031, Kinh tế tuần hoàn - Cách tiếp cận dựa trên kết quả hoạt động - Phân tích các nghiên cứu điển hình; ISO/CD TR 59032.2, Kinh tế tuần hoàn - Đánh giá việc triển khai mô hình kinh doanh; ISO/CD 59040, Kinh tế tuần hoàn - Bảng dữ liệu về tính tuần hoàn của sản phẩm. Ngoài ra, các ban kỹ thuật khác của ISO cũng như các tổ chức tiêu chuẩn hóa khác như IEC, UL, ETSI, EN, BS cũng đã và đang phát triển các tiêu chuẩn liên quan đến các khía cạnh khác nhau của KTTH.

Tại cuộc họp Hội đồng Cộng đồng Kinh tế ASEAN (AEC) lần thứ 20 vào năm 2021, khung KTTH cho AEC đã được thông qua với 5 chiến lược ưu tiên: (1) Hải hòa hóa tiêu chuẩn và công nhận lẫn nhau về sản phẩm và dịch

vụ tuần hoàn; (2) Mở cửa thương mại và tạo thuận lợi thương mại đối với hàng hóa và dịch vụ tuần hoàn; (3) Nâng cao vai trò của đổi mới, số hóa và công nghệ xanh/mới nổi; (4) Tài chính bền vững cạnh tranh và đầu tư ESG sáng tạo; và (5) Sử dụng hiệu quả năng lượng và các nguồn tài nguyên khác.

“Tại Việt Nam, mặc dù chưa có những mô hình KTTH đầy đủ đúng nghĩa, nhưng thực tế đã có một số mô hình gắn với KTTH xét theo từng lĩnh vực ngành, nghề, dịch vụ. Điển hình trong lĩnh vực công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp tại các làng nghề truyền thống đã sử dụng phế liệu, phụ phẩm, chất thải từ sản xuất công nghiệp để sản xuất thép tái chế, sản xuất giấy tái chế, sản xuất đồ nhựa, ni-lông, thủy tinh tái chế... Tuy nhiên, các hoạt động này chủ yếu mang lại lợi ích tài chính cho cơ sở sản xuất và người tiêu dùng, mà chưa tính tới lợi ích kinh tế tổng thể. Đây cũng là một trong những nguyên nhân chính gây ra ô nhiễm và suy thoái môi trường tại không ít địa phương hiện nay” Thứ trưởng Bộ Tài nguyên và Môi trường Võ Tuấn Nhân khẳng định (Vo, 2021)². Trong làn sóng chuyển đổi nền KTTH của thế giới, thuật ngữ “kinh tế tuần hoàn” lần đầu tiên được nhắc đến trong Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII, sau đó được quy định trong Luật Bảo vệ Môi trường năm 2020, có hiệu lực từ năm 2022. Theo Luật Bảo vệ Môi trường, KTTH là *mô hình kinh tế bao gồm các hoạt động thiết kế, sản xuất, tiêu dùng và dịch vụ nhằm giảm nguyên liệu thô, kéo dài tuổi thọ sản phẩm, giảm phát sinh chất thải và giảm thiểu tác động xấu đến môi trường*. Mặc dù các hoạt động của kinh tế tuần hoàn đã được phản ánh trong nhiều chiến lược và chính sách phát triển quốc gia nhưng vẫn chưa có khung tiêu chuẩn quốc gia về KTTH ở Việt Nam. Do đó, việc xây dựng hệ thống tiêu chuẩn quốc gia về KTTH vào thời điểm này là một trong những nỗ lực quan trọng nhằm thiết lập khung tiêu chuẩn quốc gia về KTTH cho Việt Nam trong thời gian tới.

Mục tiêu của nghiên cứu này là đề xuất hệ thống tiêu chuẩn nhằm phục vụ nền kinh tế tuần hoàn tại Việt Nam, từ đó, đề xuất một số chính sách triển khai trong lĩnh vực cụ thể. Danh mục tiêu chuẩn này mang tính chất định hướng cho hoạt động tiêu chuẩn hoá trong thời gian tới tại Việt Nam nhằm phục vụ phát triển KTTH. Nghiên cứu sẽ đề xuất các tiêu chuẩn chung nhất, cần thiết nhất, nhằm tạo ra các khuôn khổ, hướng dẫn, công cụ hỗ trợ và các yêu cầu cho việc thực hiện các hoạt động của các tổ chức liên quan, đóng góp cho phát triển KTTH và thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững tại Việt Nam trong giai đoạn tới.

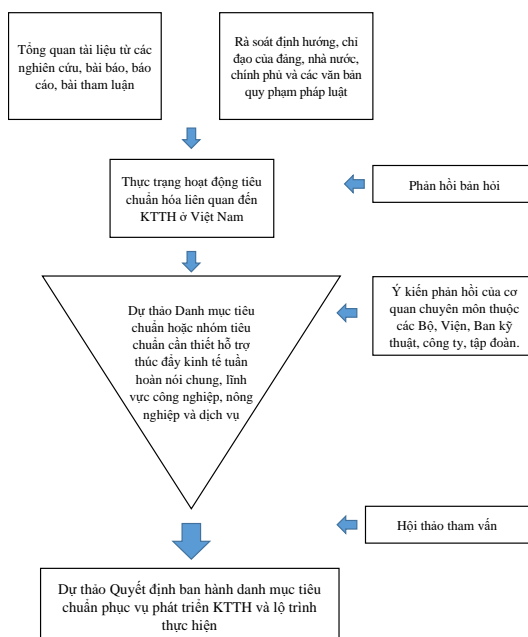
² Vo, T. N. (2021). Hướng đến nền kinh tế tuần hoàn bền vững. Nhan Dan. <<https://nhandan.vn/huong-den-nen-kinh-te-tuan-hoan-ben-vung-post631291.html>>

2. Cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện từ tháng 01 đến tháng 12 năm 2022. Chúng tôi áp dụng cách tiếp cận từ trên xuống để đề xuất danh mục tiêu chuẩn hoặc nhóm tiêu chuẩn liên quan đến quan điểm KTTH.

Nghiên cứu đã sử dụng phương pháp thu thập và tổng hợp thông tin và phương pháp chuyên gia. Đầu tiên, nhóm tác giả đã rà soát các nguồn thông tin KTTH khác nhau như trong tài liệu, báo cáo, sách trắng và tài liệu của các dự án trước đây và các tổ chức quốc tế, khu vực và quốc gia, trình bày của các chuyên gia, cũng như trong định hướng, chỉ đạo của Đảng, Nhà nước, Chính phủ và các văn bản pháp luật. Sau khi tìm hiểu thực trạng hoạt động tiêu chuẩn hóa liên quan đến quan điểm kinh tế tuần hoàn trong các ngành công nghiệp, nông nghiệp và dịch vụ, nhóm tác giả đã đề xuất dự thảo đầu tiên về danh mục tiêu chuẩn và nhóm tiêu chuẩn trong ba ngành trên.

Dự thảo đầu tiên đã được đánh giá và thảo luận trong hội thảo tham vấn vào tháng 10/2022, nhóm nghiên cứu nhận được 10 phản hồi từ cơ quan chuyên môn như Bộ Công Thương, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng, Viện Năng suất Việt Nam, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, Hiệp hội Tiêu chuẩn và Chất lượng, các viện nghiên cứu và doanh nghiệp. Sau đó, nhóm nghiên cứu đã tổ chức hội thảo khoa học, hội thảo tham vấn thảo luận, đóng góp cho dự thảo danh mục. Hình 2 mô tả quy trình của nghiên cứu này.



Hình 2. Quy trình nghiên cứu

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Kinh nghiệm quốc tế trong việc xây dựng, áp dụng tiêu chuẩn phục vụ mô hình kinh tế tuần hoàn

3.1.1. Các hoạt động tiêu chuẩn hóa về KTTH ở châu Âu

Theo tiêu đề của chiến lược châu Âu 2020³, ba động lực chính là tăng trưởng thông minh, bền vững và bao trùm. Tăng trưởng bền vững trở thành từ khóa để thay đổi nền kinh tế theo hướng hiệu quả hơn về tài nguyên và sản xuất các-bon thấp. Với Thỏa thuận xanh châu Âu vào tháng 12 năm 2019, Ủy ban châu Âu đã chỉ rõ những thách thức về môi trường và khí hậu thậm chí còn rõ ràng hơn. Một số chính sách ngắn gọn, quy định và tiêu chuẩn hóa sẽ được sử dụng nhất quán hơn để thúc đẩy việc thực hiện các hành động đã xác định bền vững. Việc huy động ngành công nghiệp cho nền kinh tế tuần hoàn thể hiện một trong tám yếu tố của Thỏa thuận Xanh. Kế hoạch hành động kinh tế tuần hoàn đang dẫn dắt các bên liên quan với các yêu cầu cụ thể. Trong số các yêu cầu đó, Ủy ban châu Âu xây dựng các nguyên tắc và phương pháp luận chung cho việc thay đổi sản phẩm hoặc quy trình. Họ cũng kêu gọi các mô hình kinh doanh và quan hệ tiêu dùng mới, chẳng hạn như cung cấp các sản phẩm có thể tái sử dụng, có thể sửa chữa và lâu bền. Các lĩnh vực trọng tâm là dệt may, nhựa, điện tử và xây dựng⁴. Kế hoạch hành động về kinh tế tuần hoàn đầu tiên được công bố vào tháng 12 năm 2015 với 54 biện pháp để rút ngắn vòng lặp. Bảng 1 trình bày các biện pháp khác nhau trong các lĩnh vực trọng tâm được lấy từ phụ lục của Kế hoạch Hành động từ năm 2015⁵.

Bảng 1. Kế hoạch hành động KTTH của Liên minh châu Âu năm 2015

Lĩnh vực tập trung	Hành động
Sản xuất	Yêu cầu sản phẩm với các tiêu chí liên quan Thiết kế sinh thái (Ecodesign)
	Hướng dẫn về kinh tế tuần hoàn với các tài liệu kỹ thuật và thực hành tốt nhất
	Nâng cao hiệu quả sử dụng Hệ thống Kiểm tra và Quản lý Sinh thái (EMAS)
Tiêu thụ	Hành động đối với các tuyên bố xanh sai, hướng dẫn về các hành vi thương mại không công bằng
	Đánh giá chương trình thử nghiệm độc lập
	Sử dụng dấu chân môi trường của sản phẩm

³ European Commission. 2010. "EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth."

⁴ European Commission. 2019. "The European Green Deal."

⁵ European Commission. 2015b. "The First Circular Economy Action Plan."

Lĩnh vực tập trung	Hành động
	Hành động về mua sắm công xanh
Quản lý chất thải	Cải thiện hợp tác với các quốc gia thành viên (luật chất thải, vận chuyển các phương tiện đã hết tuổi thọ)
	Thúc đẩy chứng nhận tự nguyện cho các dòng chất thải/tái chế chính
	Xác định các thực hành tốt trong hệ thống thu gom chất thải
Thị trường cho nguyên liệu thô thứ cấp	Xây dựng các tiêu chuẩn chất lượng (đặc biệt đối với nhựa)
	Đặt ra các yêu cầu tối thiểu đối với nước tái sử dụng
	Thúc đẩy tái sử dụng nước an toàn và tiết kiệm chi phí
Lĩnh vực ưu tiên	Nhựa
	Thức ăn thừa
	Nguyên liệu thô quan trọng
	Xây dựng và phá dỡ
	Sinh khối và vật liệu dựa trên sinh học
	Đổi mới và đầu tư
	Giám sát

Vào tháng 12 năm 2015, Ủy ban châu Âu công bố Quyết định triển khai M/543 cho một yêu cầu tiêu chuẩn hóa. Điều 1 là thúc đẩy các tổ chức tiêu chuẩn hóa CEN, CENELEC và ETSI phát triển các tiêu chuẩn mới ở cấp độ châu Âu về hiệu quả sử dụng vật liệu đối với các sản phẩm liên quan đến năng lượng. Trong Phụ lục I của Quyết định này, các yêu cầu đối với hoạt động tiêu chuẩn hóa được nêu rõ ràng. Phần trích dẫn các yêu cầu được xem trong Bảng 2.

Bảng 2. Yêu cầu tiêu chuẩn hóa trong các tiêu chuẩn của EU đối với hiệu quả sử dụng vật liệu của các sản phẩm liên quan đến năng lượng⁶

Mục tiêu
Các khía cạnh hiệu quả vật chất sau đây sẽ được xem xét: <ul style="list-style-type: none"> • Kéo dài tuổi thọ của sản phẩm • Tái sử dụng các thành phần từ sản phẩm • Khả năng nâng cấp • Trích xuất các thành phần để biết thêm • Tái sử dụng, sửa chữa, tái chế, xử lý • Tiêu chí tính toán cho nội dung tái sử dụng hoặc tái chế • Phương pháp xác định các thành phần có tác động đến môi trường của chúng • Hệ thống báo cáo • Tiêu chí tái sử dụng, tái chế, phục hồi

⁶ European Commission. 2015. C(2015)9096 - Standardisation request M/543.

Mô tả	
Yêu cầu chung:	
•	Quy trình phát triển đầy đủ và dễ hiểu các tiêu chuẩn
•	Kiến thức chuyên môn / hiện đại
•	Tính trung lập về công nghệ
•	Các tiêu chuẩn sẽ được áp dụng cho các sản phẩm khác nhau
Yêu cầu dựa trên nội dung:	
•	Định nghĩa về khía cạnh hiệu quả vật chất
•	Hướng dẫn đăng ký
•	Tiêu chí về khả năng tái chế, khả năng tái chế, khả năng phục hồi
•	Tài liệu/đánh dấu sản phẩm
•	Phương pháp tính toán và kiểm tra
•	Chi tiết liên lạc để có đủ thông tin

Tại cuộc họp báo từ tháng 01 năm 2016 về gói KTTH mới, một lần nữa đề cập đến nhu cầu thiết lập các tiêu chuẩn liên quan đến chất lượng vật liệu, vốn được phục hồi từ chất thải cũng như các tiêu chuẩn tái chế chất thải xây dựng, chất thải điện tử hoặc pin. Vào tháng 3 năm 2019, báo cáo chính thức đầu tiên về tiến độ thực hiện KTTH đã được công bố. Theo báo cáo, càng có nhiều áp lực hơn trong việc giảm thiểu tài nguyên thiên nhiên, tài nguyên nước ngọt và hệ sinh thái. Kế hoạch hành động được nhận xét là đã hoàn thành đầy đủ.

Một năm sau, vào tháng 3 năm 2020, Ủy ban đã công bố Kế hoạch hành động KTTH mới như một trong những khía cạnh chính của Thỏa thuận Xanh. Các thay đổi đã được thực hiện theo hướng tập trung vào toàn bộ vòng đời và các biện pháp để giữ tài nguyên lâu nhất có thể ở châu Âu, trong khi các lĩnh vực trọng tâm như đã nêu ở trên vẫn được giữ nguyên.

Dựa trên cách tiếp cận của châu Âu hướng tới một châu Âu hiệu quả về tài nguyên, một số chính sách liên quan đến kinh tế tuần hoàn đã xuất hiện trên thị trường. Nhưng các chính sách mới chỉ là bước khởi đầu, chẳng hạn như kế hoạch hành động của châu Âu về kinh tế tuần hoàn cũng kêu gọi các tiêu chuẩn để thúc đẩy thị trường về tính cấp thiết của sự lưu hành, ví dụ: với các tiêu chuẩn cho các vật liệu khác nhau. Tác giả McDowell và cộng sự cũng phát biểu rằng các tiêu chuẩn đó sẽ tạo điều kiện thúc đẩy sự phát triển hơn nữa của kinh tế tuần hoàn⁷.

3.1.2. Các hoạt động tiêu chuẩn hóa về KTTH của một số tổ chức quốc tế

Các nỗ lực khác nhau hướng tới việc tiêu chuẩn hóa KTTH đang tồn tại từ các tổ chức khác nhau khi ngành công nghiệp có yêu cầu trong quá trình sản

⁷ McDowell W., Geng Y., Huang B., Barteková E., Bleischwitz R., Türkeli S., Kemp R., Doménech T. (2017) Circular Economy Policies in China and Europe. *Journal of Industrial Ecology* 21:651-61.

xuất và tiêu dùng, như là Tổ chức Tiêu chuẩn hóa Quốc tế (ISO), Ủy ban châu Âu (EC), Viện Tiêu chuẩn Đức (DIN), Viện Tiêu chuẩn Áo (ASI), Viện Tiêu chuẩn Anh (BSI), Tổ chức Tiêu chuẩn hóa Quốc gia Pháp (AFNOR), và Cộng đồng khu vực ASEAN.

- **ISO** (Tổ chức Tiêu chuẩn hóa Quốc tế): 17 mục tiêu phát triển bền vững (SDG) đóng vai trò là “kế hoạch chi tiết để đạt được một tương lai tốt đẹp và bền vững hơn cho tất cả mọi người”. Một số SDG có mối quan hệ chặt chẽ với kinh tế tuần hoàn gồm: SDG6 - Nước sạch và vệ sinh, SDG7 - Năng lượng sạch và giá cả phải chăng, SDG8 - Tăng trưởng kinh tế và công việc hiệu quả, SDG12 - Sản xuất và tiêu dùng có trách nhiệm, và SDG15 - Cuộc sống trên cạn. ISO đóng góp vào ba trụ cột kinh tế, xã hội và môi trường với các tiêu chuẩn ISO cho từng mục tiêu trong số 17 mục tiêu đó để đạt được các mục tiêu hiệu quả hơn. Năm 2018, Tổ chức cũng đã thành lập Ban Kỹ thuật cho kinh tế tuần hoàn ISO/TC 323. Mục tiêu chung là tăng cường và tối đa hóa các hoạt động vì sự phát triển bền vững. Do đó, Ủy ban phát triển các tiêu chuẩn về yêu cầu, khuôn khổ cũng như hướng dẫn hoặc công cụ để hỗ trợ mọi loại dự án và việc thực hiện kinh tế tuần hoàn cho tất cả các công ty liên quan. Mục tiêu tổng thể là cải thiện khả năng lắp ráp và tháo rời của sản phẩm, do đó giảm sử dụng vật liệu, và tăng cường sử dụng vật liệu đã qua sử dụng (phục hồi) bằng cách đơn giản hóa các loại vật liệu và quy trình sản xuất cũng như lắp ráp để tăng cường lưu thông vật liệu.
- **EC** (Ủy ban châu Âu): Vào tháng 12 năm 2019, EC thúc đẩy tiêu chuẩn hóa đối với nền kinh tế tuần hoàn và tuyên bố: *“Là thị trường lớn nhất thế giới, EU có thể đặt ra các tiêu chuẩn áp dụng cho các chuỗi giá trị toàn cầu. Ủy ban sẽ tiếp tục làm việc trên các tiêu chuẩn mới về tăng trưởng bền vững và sử dụng trọng lượng nền kinh tế của mình để hình thành các tiêu chuẩn quốc tế phù hợp với tham vọng về môi trường và khí hậu của EU. Nó sẽ hoạt động để tạo thuận lợi cho thương mại hàng hóa và dịch vụ môi trường, tại các diễn đàn song phương và đa phương, cũng như hỗ trợ các thị trường EU và toàn cầu cởi mở và hấp dẫn cho các sản phẩm bền vững⁸”*.
- **DIN** (Viện Tiêu chuẩn Đức): DIN đã có một loạt các hoạt động về kinh tế tuần hoàn, chẳng hạn như có các nhóm làm việc, dự án, hội nghị, v.v... để thúc đẩy sự phát triển của các tiêu chuẩn cho kinh tế tuần hoàn. Ngoài Ủy ban kỹ thuật về ISO/TC 323, DIN còn thành lập các ủy ban tiêu chuẩn hóa khác để giải quyết chủ đề kinh tế tuần hoàn trong các ngành cụ thể, ví dụ: NAGUS - Ủy ban tiêu chuẩn Nguyên tắc cơ bản của bảo vệ môi trường;

⁸ European Commission (2019) The European Green Deal.

NHM - Ngành gỗ và nội thất; FNK - Chất dẻo; NAL - Thực phẩm và nông sản; NSMT - Tàu và kỹ thuật hàng hải; NAVp - Bao gói; và NWT - Công nghệ vật liệu.

- **ASI** (Viện Tiêu chuẩn Áo): Các hoạt động hiện tại của ASI liên quan đến kinh tế tuần hoàn thể hiện trong sự hợp tác với ISO trong TC 323, nơi ASI có tư cách quan sát viên, cho phép bình luận về TC 323. Bối cảnh từ TC 323 được phản ánh trong các tiêu chuẩn quốc gia và các nhóm làm việc khác nhau như Ủy ban 157 về Quản lý chất thải. Các nhiệm vụ liên quan đến bối cảnh của Ủy ban là phát triển các tiêu chuẩn đối với các yêu cầu chuẩn bị chất thải để tái sử dụng, tái chế hoặc thu hồi hoặc sử dụng chất thải khác.
- **BSI** (Viện Tiêu chuẩn Anh): BSI ban hành BS 8001:2017 - Khung thực hiện các nguyên tắc kinh tế tuần hoàn trong các tổ chức. Tiêu chuẩn này của Anh cung cấp các thuật ngữ và định nghĩa, nguyên tắc, khuôn khổ quản lý, các đề xuất thực hiện, chiến lược và mô tả các khía cạnh cần thiết và có liên quan đến kinh tế tuần hoàn. Nhưng nó đã được chứng minh rằng thiếu kết nối giữa BS 8001 và các công cụ hiện có để định lượng dữ liệu cụ thể, có liên quan để hỗ trợ phát triển kinh tế tuần hoàn trong các tổ chức (ví dụ: LCA, MFA, MFCA)⁹. BS 8001 là một tiêu chuẩn của Anh và là tiêu chuẩn đầu tiên liên quan đến kinh tế tuần hoàn do một tổ chức tiêu chuẩn hóa được công nhận xuất bản vào năm 2017¹⁰. Theo thông tin tóm tắt về tiêu chuẩn, tiêu chuẩn này được phát triển để cung cấp một cách tiếp cận thực tế nhằm xem xét lại toàn diện mô hình kinh doanh của tổ chức và đạt được kết quả có lợi trong một viễn cảnh ngắn hạn. So với các tiêu chuẩn khác như Hệ thống quản lý chất lượng ISO 9001 hoặc Hệ thống quản lý môi trường ISO 14001, BS 8001 không phải là một yêu cầu mà là một hướng dẫn. Vì vậy, nó không thể được chứng nhận. Tiêu chuẩn bao gồm hai phần chính. Phần đầu tiên nói về kiến trúc kinh tế tuần hoàn nói chung, phần thứ hai cung cấp cho người đọc hướng dẫn cách triển khai các nguyên tắc kinh tế tuần hoàn vào tổ chức¹¹.
- **AFNOR** (Tổ chức Tiêu chuẩn hóa Pháp): AFNOR ban hành tiêu chuẩn XP X30-901:2018 Kinh tế tuần hoàn - Hệ thống quản lý dự án kinh tế tuần hoàn - Yêu cầu và Nguyên tắc. XP X30-901 là một tiêu chuẩn của Pháp được xuất bản vào năm 2018¹². Tương tự như BS 8001, tiêu chuẩn này dự

⁹ Pauliuk S. (2018) "Critical Appraisal of the Circular Economy Standard BS 8001:2017 and a Dashboard of Quantitative System Indicators for Its Implementation in Organizations." Resources, Conservation and Recycling 129:81-92.

¹⁰ BSI (2017) BS 8001:2017 Framework for Implementing the Principles of the Circular Economy in Organizations.

¹¹ BSI (2017) Executive Briefing: BS 8001 - a Guide. BSI Group 6.

¹² AFNOR (2018) XP X30-901 Circular Economy - Circular Economy Project Management System - Requirements and Guidelines.

định trình bày một cái nhìn tổng thể về kinh tế tuần hoàn và cung cấp một cách tiếp cận chung cho các dự án liên quan đến kinh tế tuần hoàn. Phạm vi của tiêu chuẩn là ở cấp quốc gia và đề cập đến các tổ chức để cải thiện hoạt động kinh tế, môi trường và xã hội của họ, do đó đóng góp cho nền kinh tế tuần hoàn.

- **ETSI:** ETSI ban hành tiêu chuẩn ETSI TR 103 476: 2018 Kỹ thuật Môi trường; Kinh tế tuần hoàn trong công nghệ thông tin và truyền thông; Định nghĩa các phương pháp tiếp cận, khái niệm và thước đo. ETSI TR 103 476 cũng là một trong những tiêu chuẩn bao gồm hầu hết các khía cạnh của Khung Ellen MacArthur cho kinh tế tuần hoàn. Về công nghệ thông tin và truyền thông, tiêu chuẩn đề cập đến các khía cạnh và thông số ảnh hưởng đến môi trường, được cấu trúc theo các giai đoạn vòng đời tương tự như ISO/DIS 14009. Đối với giai đoạn nguyên liệu thô, chương 7.1 mô tả nội dung tái chế, việc sử dụng các nguyên liệu thô quan trọng cũng như tỷ lệ và cách sử dụng các bộ phận tái sử dụng. Đối với giai đoạn sử dụng, chương 7.2 đề cập đến những lưu ý sau: độ bền, khả năng nâng cấp, khả năng loại bỏ và khả năng sửa chữa. Đối với giai đoạn cuối của vòng đời, được định nghĩa trong chương 7.3, các khía cạnh sau được xem xét: tái sử dụng, tái chế, hồi phục, tân trang và tái sản xuất. Vì tiêu chuẩn này không được xuất bản bởi một tổ chức tiêu chuẩn hóa quốc gia hoặc quốc tế được công nhận, nên tiêu chuẩn này miễn phí và sẵn có cho công chúng (được cung cấp dưới hình thức người sử dụng có thể tải xuống từ trang chủ của ETSI).
- **Khu vực ASEAN:** Cùng với những vấn đề toàn cầu cấp bách về biến đổi khí hậu và cạn kiệt tài nguyên, ASEAN thừa nhận rằng khả năng phục hồi kinh tế dài hạn phụ thuộc vào việc đạt được sự bền vững và sự phát triển toàn diện. Để hiện thực hóa điều này, ASEAN cần một mô hình kinh tế mới vượt ra ngoài mô hình kinh tế truyền thống “khai thác, sản xuất, sử dụng, vứt bỏ” và đạt được hiệu quả tài nguyên. Đó chính là mô hình kinh tế tuần hoàn. Để khuyến khích việc áp dụng KTTH của các bên liên quan, ASEAN cần xem xét một cách toàn diện cách tiếp cận giải quyết các cơ hội và thách thức của KTTH từ cả cung và cầu. Quan trọng không kém đó là tất cả các sáng kiến phải được hỗ trợ bởi việc xây dựng năng lực mạnh mẽ và các chương trình giáo dục để đảm bảo tính liên tục và một con đường đầy triển vọng cho khu vực. Trong quá trình hỗ trợ các doanh nghiệp áp dụng mô hình KTTH, điều quan trọng đối với ASEAN là tạo ra một môi trường thuận lợi, hệ sinh thái cho các sản phẩm và dịch vụ tuần hoàn bằng các hướng ưu tiên: (1) hài hòa các tiêu chuẩn và thỏa thuận công nhận lẫn nhau; (2) mở cửa thương mại và tạo thuận lợi thương mại đối với hàng hóa tuần hoàn và dịch vụ; (3) sử dụng công nghệ xanh hóa chuỗi cung ứng; (4) tiếp cận nguồn tài chính cho xanh dự án; và (5) sử

dụng hiệu quả năng lượng và các nguồn tài nguyên khác. Dựa trên các hướng ưu tiên này, ASEAN đã xây dựng Khung kinh tế tuần hoàn cho cộng đồng các nước ASEAN.

3.2. Hoạt động tiêu chuẩn hóa và một số văn bản pháp luật liên quan kinh tế tuần hoàn tại Việt Nam

3.2.1. Hoạt động tiêu chuẩn hoá tại Việt Nam

Tại Việt Nam, cơ quan tiêu chuẩn hóa (TCH) quốc gia là Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng (TCĐLCL), cơ quan hoạt động theo quy định của Quyết định số 08/2019/QĐ-TTg ngày 15/02/2019 của Thủ tướng Chính phủ “Quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng trực thuộc Bộ Khoa học và Công nghệ”. Đơn vị quản lý nhà nước hoạt động TCH trực thuộc Tổng cục TCĐLCL là Vụ Tiêu chuẩn và đơn vị quản lý sự nghiệp hoạt động TCH trực thuộc Tổng cục TCĐLCL là Viện Tiêu chuẩn Chất lượng Việt Nam. Hệ thống các cơ quan quản lý hoạt động TCH ở nước ta bao gồm Tổng cục TCĐLCL; cơ quan đầu mối về tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật của các Bộ, ngành (các Vụ Khoa học và Công nghệ...); và các Chi cục TCĐLCL tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương (Phòng Tiêu chuẩn-Chất lượng). Hoạt động TCH ở Việt Nam có thể được phân loại thành 4 hoạt động: (1) Xây dựng và rà soát các TCVN hiện hành; (2) Thành lập ban kỹ thuật tiêu chuẩn quốc gia; (3) Vận hành hệ thống tiêu chuẩn Việt Nam; và (4) Hội nhập quốc tế và tiêu chuẩn hóa. Những kết quả đã đạt được cho thấy, hệ thống tiêu chuẩn Việt Nam đã đi sâu vào các lĩnh vực vào đời sống, góp phần hỗ trợ đắc lực cho sự phát triển kinh tế - xã hội, cũng như là công cụ nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý nhà nước và phù hợp thông lệ quốc tế.

Trên cơ sở rà soát các ban kỹ thuật/tiểu ban kỹ thuật có liên quan đến ISO/TC 323, một số thông tin tương ứng của Việt Nam được tổng hợp như Bảng 3 dưới đây.

Bảng 3. Các ban kỹ thuật/tiểu ban kỹ thuật có liên quan KTTH

TT	Số hiệu BKT / Tiêu BKT	Tên BKT/Tiểu BKT	Số lượng tiêu chuẩn đã xây dựng	Số lượng TCVN đã xây dựng
1	IEC/TC 111	Tiêu chuẩn hóa về môi trường đối với sản phẩm và hệ thống điện và điện tử	33	5
2	ISO/TC 6	Giấy, bìa và bột giấy	199	130
3	ISO/TC 38	Vật liệu dệt	425	276
4	ISO/TC 59/SC 17	Tính bền vững trong các công trình xây dựng	13	0

TT	Số hiệu BKT / Tiêu BKT	Tên BKT/Tiêu BKT	Số lượng tiêu chuẩn đã xây dựng	Số lượng TCVN đã xây dựng
5	ISO/TC 61/SC 14	Chất dẻo / Khía cạnh môi trường	36	20
6	ISO/TC 71/SC 8	Quản lý môi trường đối với bê tông và kết cấu bê tông	5	0
7	ISO/TC 122/SC 4	Bao bì / Bao bì và môi trường	10	6
8	ISO/TC 176/SC 1	Quản lý chất lượng và đảm bảo chất lượng	23	0
9	ISO/TC 207	Quản lý môi trường	64	38
10	ISO/TC 207/SC 1	Hệ thống quản lý môi trường	10	4
11	ISO/TC 207/SC 2	Kiểm toán môi trường và nghiên cứu liên quan đến môi trường	3	1
12	ISO/TC 207/SC 3	Nhãn môi trường	8	6
13	ISO/TC 207/SC 4	Đánh giá tính năng môi trường	9	4
14	ISO/TC 207/SC 5	Đánh giá vòng đời	16	10
15	ISO/TC 207/SC 7	Khí nhà kính và quản lý biến đổi khí hậu và các hoạt động liên quan	14	8
16	ISO/TC 219	Thảm trải sàn	85	27
17	ISO/TC 251	Quản lý tài sản	4	0
18	ISO/TC 261	Sản xuất phụ trợ	25	0
19	ISO/TC 268	Thành phố và cộng đồng bền vững	40	13
20	ISO/TC 297	Quản lý thu gom và vận chuyển chất thải	4	0
21	ISO/TC 300	Vật liệu rắn thu hồi bao gồm cả nguyên liệu rắn thu hồi	15	0
22	ISO/TC 301	Quản lý năng lượng và tiết kiệm năng lượng	21	5
23	ISO/TC 324	Kinh tế chia sẻ	3	0
Tổng số			1.065	553

Nguồn: Tổng hợp của nhóm tác giả

Nội dung triển khai hoạt động TCH trong nền KTTH của Việt Nam có thể được thể hiện trong các hoạt động chính sau: Hoạt động thành lập các ban kỹ thuật tiêu chuẩn quốc gia tương ứng trong lĩnh vực tiêu chuẩn liên quan đến

KTTH; Hoạt động xây dựng và áp dụng tiêu chuẩn liên quan KTTH và hội nhập quốc tế về TCH liên quan KTTH.

+ Thành lập các ban kỹ thuật liên quan

Việt Nam đang có kế hoạch thành lập Ban Kỹ thuật TCVN/TC 323 Kinh tế tuần hoàn. Ban Kỹ thuật (BKT) này dự kiến sẽ nghiên cứu xây dựng các tiêu chuẩn chung, tiêu chuẩn khung và các khái niệm áp dụng chung trong lĩnh vực KTTH.

Việt Nam hiện đã có hơn 130 ban kỹ thuật/tiểu ban kỹ thuật tiêu chuẩn quốc gia cho nhiều lĩnh vực, trong đó, có các lĩnh vực có liên quan nhiều đến kinh tế tuần hoàn. Trong số 23 Ban kỹ thuật/Tiểu ban kỹ thuật liên quan đến ban kỹ thuật ISO/TC 323 kinh tế tuần hoàn được tổng hợp trong Bảng 3, Việt Nam cũng đã thành lập 16 ban kỹ thuật/tiểu ban kỹ thuật tương ứng bao gồm: Ban kỹ thuật tiêu chuẩn quốc gia (BKT) về Máy điện và khí cụ điện (xây dựng các tiêu chuẩn liên quan đến môi trường trong sản phẩm và hệ thống điện và điện tử), BKT về Giấy, bìa và bột giấy; BKT về Vật liệu dệt; BKT về Chất dẻo, trong đó có Tiểu BKT trực thuộc về Khía cạnh môi trường; BKT về Bao bì với Tiểu BKT trực thuộc là Bao bì và môi trường; BKT về Quản lý môi trường; BKT về Thành phố và cộng đồng thông minh; BKT về Quản lý năng lượng và tiết kiệm năng lượng; BKT về Nhiên liệu sinh học, Cao su và sản phẩm cao su, Chất dẻo, Bao bì, Sản phẩm nông nghiệp hữu cơ,...

+ Hoạt động xây dựng và áp dụng tiêu chuẩn liên quan KTTH

Trong tổng số 1.065 tiêu chuẩn ISO được xây dựng bởi các BKT có liên quan đến BKT ISO/TC 323 Kinh tế tuần hoàn, Việt Nam cũng đã xây dựng được 553 TCVN tương ứng thuộc các lĩnh vực như: Chất dẻo, bao bì, nhiên liệu sinh học, quản lý năng lượng, thành phố và cộng đồng thông minh,... Một số tiêu chuẩn quan trọng thường được áp dụng phải kể đến như:

- TCVN ISO 26000:2013 Hướng dẫn về trách nhiệm xã hội;
- TCVN ISO 14001:2015 Hệ thống quản lý môi trường - Các yêu cầu và hướng dẫn sử dụng;
- TCVN 8000:2008 (ISO 15270:2006) về Chất dẻo - Hướng dẫn thu hồi và tái chế chất dẻo phế thải;
- TCVN 12049:2017 (ISO 13686:2013) về Khí thiên nhiên - Yêu cầu chung về chất lượng;
- TCVN ISO 14067:2020. Khí nhà kính - Dấu vết cacbon của sản phẩm - Yêu cầu và hướng dẫn định lượng.

và nhiều các tiêu chuẩn khác.

Tuy nhiên, việc xây dựng các tiêu chuẩn quốc gia này mới chỉ xuất phát từ nhu cầu của từng lĩnh vực chứ chưa theo một định hướng, kế hoạch tổng thể nhằm phát triển các mô hình KTTH và chuyển đổi sang nền KTTH.

+ Hoạt động hội nhập quốc tế về TCH

Việt Nam đã tham gia là thành viên đầy đủ của tổ chức tiêu chuẩn hóa quốc tế ISO từ năm 1977 với đại diện là Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng. Việt Nam đã 3 lần trở thành thành viên của Hội đồng ISO, tham gia thành viên P của 20 ban kỹ thuật và thành viên O của 75 ban kỹ thuật.

Việt Nam cũng đã là thành viên liên kết của Ủy ban Kỹ thuật Điện quốc tế IEC từ năm 2002 với đại diện là Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng. Việt Nam cũng đã tham gia là thành viên P của 3 ban kỹ thuật.

Việt Nam cũng gia nhập Liên minh Viễn thông Quốc tế (ITU) từ năm 1951 với đại diện là Bộ Thông tin và Truyền thông và tham gia trên cả ba lĩnh vực: Thông tin vô tuyến (ITU-R); Tiêu chuẩn hóa (ITU-T); Phát triển viễn thông (ITU-D).

Ngay sau khi Ban kỹ thuật ISO/TC 323 Circular Economy được Tổ chức Tiêu chuẩn hóa Quốc tế ISO thành lập năm 2019, nhận thấy tầm quan trọng của kinh tế tuần hoàn và sự phát triển tất yếu của nó trong bối cảnh hiện nay, Việt Nam đã tham gia Ban kỹ thuật này với tư cách thành viên P. Hiện nay, Việt Nam đang tích cực tham gia đóng góp ý kiến cho các dự thảo đầu tiên của Ban kỹ thuật này.

3.2.2. Một số văn bản pháp luật liên quan KTTH tại Việt Nam

Để giải quyết tốt mối quan hệ giữa kinh tế với môi trường, tài nguyên thiên nhiên trong tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và đô thị hóa trong bối cảnh của biến đổi khí hậu và hội nhập quốc tế, Nghị quyết số 55/NQ-TW về triển năng lượng quốc gia của Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 đã chính thức đặt ra nhiệm vụ “*thực thi chính sách bảo vệ môi trường ngành năng lượng gắn với mục tiêu giảm phát thải khí nhà kính, thúc đẩy KTTH và phát triển bền vững; xây dựng và triển khai Đề án tích hợp mô hình KTTH vào chiến lược phát triển các doanh nghiệp năng lượng. Phát triển hệ thống quản lý và xử lý chất thải trong sản xuất năng lượng với công nghệ tiên tiến, phù hợp với điều kiện nước ta; bảo đảm năng lực tự xử lý các nguồn thải trong các doanh nghiệp năng lượng. Có cơ chế, chính sách khuyến khích phát triển công nghiệp môi trường gắn với ngành năng lượng*”.

Việt Nam vẫn chưa có khung chung về KTTH cấp quốc gia, tuy nhiên, các hoạt động liên quan KTTH ở nước ta đã diễn ra rất sôi nổi trong thời gian qua. Theo khoản 1 Điều 142 Luật Bảo vệ môi trường 2020, kinh tế tuần hoàn được định nghĩa là mô hình kinh tế trong đó các hoạt động thiết kế, sản xuất,

tiêu dùng và dịch vụ nhằm giảm khai thác nguyên liệu, vật liệu, kéo dài vòng đời sản phẩm, hạn chế chất thải phát sinh và giảm thiểu tác động xấu đến môi trường. Bên cạnh đó, theo khoản 1, Điều 138, Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10/01/2022 của Chính phủ Quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ môi trường, tiêu chí chung về kinh tế tuần hoàn bao gồm: (a) Giảm khai thác, sử dụng tài nguyên không tái tạo, tài nguyên nước; tăng hiệu quả sử dụng tài nguyên, nguyên liệu thô, vật liệu; tiết kiệm năng lượng; (b) Kéo dài thời gian sử dụng vật liệu, thiết bị, sản phẩm, hàng hóa, các linh kiện, cấu kiện; (c) Hạn chế chất thải phát sinh và giảm thiểu tác động xấu đến môi trường bao gồm: giảm chất thải rắn, nước thải, khí thải; giảm sử dụng hóa chất độc hại; tái chế chất thải, thu hồi năng lượng; giảm sản phẩm sử dụng một lần; mua sắm xanh.

Tháng 6 năm 2022, Đề án Phát triển Kinh tế tuần hoàn ở Việt Nam đã được phê duyệt. Một trong những mục tiêu cụ thể của Đề án là “góp phần cụ thể hóa mục tiêu giảm cường độ phát thải khí nhà kính trên GDP ít nhất 15% vào năm 2030 so với năm 2014, hướng tới mục tiêu phát thải ròng về “0” vào năm 2050”.

Trong thời gian tới, Bộ Tài nguyên và Môi trường sẽ ban hành kế hoạch hành động quốc gia thực hiện kinh tế tuần hoàn trước ngày 31 tháng 12 năm 2023. Tiếp theo đó, kế hoạch hành động thực hiện kinh tế tuần hoàn của ngành, lĩnh vực, sản phẩm được xây dựng và xác định các giải pháp thực hiện kinh tế tuần hoàn phù hợp theo đặc điểm của từng ngành, lĩnh vực, sản phẩm.

3.3. Dự thảo danh mục tiêu chuẩn liên quan đến kinh tế tuần hoàn

Dự thảo đầu tiên về danh mục các tiêu chuẩn liên quan cần xây dựng nhằm thúc đẩy quá trình chuyển đổi KTTH đã được đề xuất bao gồm 77 tiêu chuẩn. Các tiêu chuẩn này gồm bốn loại: tiêu chuẩn chung và tiêu chuẩn trong ngành công nghiệp, nông nghiệp và dịch vụ. Các tiêu chuẩn chung chủ yếu dựa trên các tiêu chuẩn đang được xây dựng của ISO, khuôn khổ và hướng dẫn liên quan đến quản lý môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu và trách nhiệm xã hội của tổ chức. Trong lĩnh vực công nghiệp, chúng tôi tập trung vào các lĩnh vực chính như nhựa, chất thải từ thiết bị điện và điện tử (WEEE), nước thải, công nghệ thông tin và truyền thông (ICT), phương tiện giao thông đường bộ, sản phẩm sinh học. Các nội dung này đã được đề cập trong Đề án phát triển kinh tế tuần hoàn đến năm 2022 và lộ trình thực hiện mở rộng trách nhiệm của nhà sản xuất từ năm 2024 tại Nghị định số 08/2022/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ môi trường. Đối với lĩnh vực nông nghiệp, các tiêu chuẩn về khí thiên nhiên, khí nhà kính, an toàn thực phẩm, canh tác an toàn được liệt kê. Trong lĩnh vực dịch vụ, các tiêu chuẩn về kinh tế chia sẻ, quản lý chất lượng và tài sản là những lĩnh vực chúng tôi đề xuất.

Đến tháng 3/2023, sau quá trình tham vấn với các ban kỹ thuật khác, một Dự thảo Quyết định ban hành danh mục tiêu chuẩn phục vụ phát triển kinh tế tuần hoàn và lộ trình thực hiện đã được trình Bộ Khoa học và Công nghệ. Trong Dự thảo, Danh mục các nhóm tiêu chuẩn cần ưu tiên xây dựng tiêu chuẩn quốc gia (TCVN) phục vụ phát triển kinh tế tuần hoàn tại Việt Nam đã được đề cập tại Phụ lục I, bao gồm bảy nhóm tiêu chuẩn, được xây dựng trong giai đoạn từ năm 2024 đến năm 2030. Bảy nhóm tiêu chuẩn ưu tiên xây dựng TCVN bao gồm: (1) Nhóm tiêu chuẩn chung về khuôn khổ và hướng dẫn liên quan đến quản lý môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu và trách nhiệm xã hội của tổ chức; (2) Nhóm tiêu chuẩn về năng lượng mới, năng lượng tái tạo; (3) Nhóm tiêu chuẩn về sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả; (4) Nhóm tiêu chuẩn về sản xuất và tiêu dùng bền vững; (5) Nhóm tiêu chuẩn về tái sử dụng, tái chế, tái sản xuất trong công nghiệp, nông nghiệp (chất dẻo, chất thải sinh hoạt, phụ phế phẩm nông nghiệp,...); (6) Nhóm tiêu chuẩn về môi trường (xử lý nước thải, sản phẩm nhựa phân hủy sinh học,...); (7) Nhóm tiêu chuẩn về nông nghiệp hữu cơ, nông nghiệp bền vững. Trong Phụ lục II của Dự thảo Quyết định trên cũng ban hành Danh mục các tiêu chuẩn ưu tiên xây dựng tiêu chuẩn quốc gia phục vụ phát triển kinh tế tuần hoàn tại Việt Nam. Thời gian xây dựng Danh mục các tiêu chuẩn ưu tiên trong giai đoạn từ năm 2024 đến năm 2026. Danh mục các tiêu chuẩn bao gồm hai nhóm: nhóm tiêu chuẩn chung (11 tiêu chuẩn) và nhóm tiêu chuẩn trong lĩnh vực công nghiệp, nông nghiệp và dịch vụ (54 tiêu chuẩn). Các lĩnh vực công nghiệp bao gồm: chất dẻo, bao bì, điện và điện tử, gang thép. Đối với lĩnh vực nông nghiệp, các tiêu chuẩn về khí thiên nhiên, khí nhà kính, an toàn thực phẩm, canh tác an toàn được liệt kê. Lĩnh vực dịch vụ bao gồm các tiêu chuẩn về kinh tế chia sẻ, quản lý chất lượng, tài sản.

3.4. Đề xuất chính sách triển khai

Để triển khai hoạt động tiêu chuẩn hóa thúc đẩy KTTH tại Việt Nam, cần thiết phải có những chính sách của Nhà nước, Bộ, ngành để xây dựng và triển khai các tiêu chuẩn trên. Theo thống kê của Ngân hàng Thế giới, Việt Nam là một trong những nước xả lượng rác thải nhựa lớn trên thế giới, ước tính mỗi năm, Việt Nam thải ra khoảng 3,1 triệu tấn rác thải nhựa. Tuy nhiên, mỗi năm Việt Nam lại nhập khẩu 6,96 triệu tấn hạt nhựa nguyên sinh và cả rác thải nhựa để tái chế, đứng thứ hai thế giới. Vì vậy, việc triển khai các chính sách thúc đẩy hoạt động tiêu chuẩn hóa nhằm giảm tiêu thụ lượng rác thải nhựa phát sinh và tăng chất lượng nguyên liệu nhựa trong nước là rất cần thiết. Một số chính sách được đề xuất như: (1) Khuyến khích giảm sử dụng nhựa, tiến đến loại bỏ dần những sản phẩm nhựa không cần thiết; (2) Áp dụng tiêu chuẩn về thiết kế để tái chế cho bao bì nhựa; (3) Khuyến khích các hệ thống tái sử dụng, ví dụ hệ thống chai có thể nạp lại; (4) Áp dụng tiêu

chuẩn cho các sản phẩm đầu ra từ nhựa tái chế. Đồng thời, có chính sách hỗ trợ các cơ sở tái chế nhỏ lẻ nâng cao hoạt động tái chế đáp ứng các tiêu chuẩn của sản phẩm từ nhựa tái chế; (5) Xây dựng và triển khai các chính sách ưu đãi cho việc sử dụng hàm lượng tái chế; và (6) Áp dụng tiêu chuẩn đối với kích thước chuẩn của bao bì sử dụng cho các mục đích sử dụng khác nhau, đặc biệt là ngành hàng tiêu dùng nhanh.

Và quan trọng hơn hết là việc nhanh chóng xây dựng và triển khai các tiêu chuẩn quốc gia phục vụ cho KTTH. Đây vừa là định hướng cho hoạt động tiêu chuẩn hóa vừa là cơ sở quan trọng để xây dựng các tiêu chuẩn đầy đủ và chi tiết hơn nhằm triển khai các mô hình KTTH trong từng lĩnh vực, ngành và tại các doanh nghiệp.

4. Kết luận

Kinh tế tuần hoàn là một lĩnh vực mới ở nước ta, vì vậy việc ban hành danh mục tiêu chuẩn phục vụ phát triển kinh tế tuần hoàn và lộ trình thực hiện cho nhóm ngành, ngành ưu tiên là hết sức cần thiết nhằm triển khai các hoạt động kinh tế tuần hoàn ở nước ta. Tuy nhiên, các cơ quan nhà nước cũng cần ban hành các chính sách hỗ trợ cho bên liên quan trong chuỗi cung ứng trong các nhóm ngành và ngành ưu tiên để việc triển khai hoạt động tiêu chuẩn hóa phục vụ cho nền KTTH nước ta trong thời gian sắp tới. Trong đó, việc đảm bảo các nguyên liệu phục vụ cho sản xuất là hết sức quan trọng nhằm giảm việc phụ thuộc nguồn nguyên liệu nhập khẩu đồng thời cũng tận dụng những lợi thế cạnh tranh từ các Hiệp định tự do mà Việt Nam tham gia, hướng đến việc sản xuất và tiêu dùng một cách bền vững./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10/01/2022 của Chính phủ Quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ môi trường.
2. Vo, T. N. (2021). *Hướng đến nền kinh tế tuần hoàn bền vững*. Nhan Dan. <<https://nhandan.vn/huong-den-nen-kinh-te-tuan-hoan-ben-vung-post631291.html>>
3. Ellen MacArthur Foundation. (2013). *Towards the circular economy Vol. 1: an economic and business rationale for an accelerated transition*. <<https://ellenmacarthurfoundation.org/towards-the-circular-economy-vol-1-an-economic-and-business-rationale-for-an>>
4. ISO (2017). ISO 20400:2017 Sustainable procurement - Guidance. ISO. <<https://www.iso.org/obp/ui/es/#iso:std:iso:20400:ed-1:v1:en>>
5. Kirchherr, J., Reike, D., & Hekkert, M. (2017). Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. *Resources, Conservation and Recycling*, 127, 221-232.
6. Quốc hội Việt Nam. (2020). Luật Bảo vệ môi trường.

7. Mekong Asean. (2022) *Ngành nhựa Việt Nam khó có thể tự cung 50% nguyên liệu*, <https://mekongasean.vn/nganh-nhua-viet-nam-kho-co-the-tu-cung-50-nguyen-lieu-post6526.html>
8. European Commission. 2019. *“The European Green Deal.”*
9. European Commission. 2015b. *“The First Circular Economy Action Plan.”*
10. McDowall W., Geng Y., Huang B., Barteková E., Bleischwitz R., Türkeli S., Kemp R., Doménech T. (2017) *Circular Economy Policies in China and Europe*. Journal of Industrial Ecology 21:651-61.
11. Pauliuk S. (2018) *“Critical Appraisal of the Circular Economy Standard BS 8001:2017 and a Dashboard of Quantitative System Indicators for Its Implementation in Organizations.”* Resources, Conservation and Recycling 129:81-92.
12. BSI (2017) *BS 8001:2017 Framework for Implementing the Principles of the Circular Economy in Organizations*.
13. BSI (2017) Executive Briefing: BS 8001 - a Guide. BSI Group 6.
14. AFNOR (2018) *XP X30-901 Circular Economy - Circular Economy Project Management System - Requirements and Guidelines*